

Ubezpieczenie pojazdu

Informacje ogólne

Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody spowodowane ruchem tych pojazdów jest najpowszechniej występującym rodzajem ubezpieczenia obowiązkowego. Z tytułu tego ubezpieczenia przysługuje odszkodowanie, jeżeli sprawca zdarzenia to znaczy posiadacz bądź kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub też utrata, zniszczenie bądź uszkodzenie mienia. Z ubezpieczenia tego ubezpieczyciel jest zobowiązany wypłacić odszkodowanie za szkodę spowodowaną przez każdą osobę kierującą tym pojazdem, a więc także przez osobę, która nielegalnie weszła w posiadanie pojazdu.

Za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdu uważa się również szkodę powstałą:

- przy wsiadaniu i wysiadaniu z pojazdu,
- bezpośrednio przy załadowywaniu i rozładowywaniu pojazdu,
- podczas zatrzymania, postoju lub garażowania.

Do zawarcia umowy tego ubezpieczenia zobowiązani są posiadacze pojazdów mechanicznych:

- najpóźniej w dniu rejestracji pojazdu mechanicznego, z wyjątkiem pojazdów historycznych,
- przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów wolnobieżnych, z wyłączeniem pojazdów wolnobieżnych będących w posiadaniu rolników posiadających gospodarstwo rolne i użytkowanych w związku z posiadaniem tego gospodarstwa, oraz pojazdów historycznych,
- przed przekroczeniem granicy, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym wprowadzonym do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie posiada ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- przed wprowadzeniem do ruchu pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego motoroweru i przyczepy, które nie zostały zarejestrowane,
- przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów wolnobieżnych, z wyłączeniem pojazdów wolnobieżnych będących w posiadaniu rolników posiadających gospodarstwo rolne i użytkowanych w związku z posiadaniem tego gospodarstwa, oraz pojazdów historycznych, które nie zostały dopuszczone do ruchu,
- przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów zarejestrowanych za granicą, niedopuszczonych do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- najpóźniej w dniu ustania odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń,
- najpóźniej w dniu rozwiązania się dotychczasowej umowy.

Jeżeli umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest zawierana przed rejestracją pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, motoroweru i przyczepy, posiadacz pojazdu mechanicznego, na żądanie zakładu ubezpieczeń, jest obowiązany przedstawić zaświadczenie o pozytywnym wyniku badania technicznego tego pojazdu lub wyciąg ze świadectwa homologacji albo odpis decyzji zwalniającej z konieczności uzyskania homologacji na dany pojazd mechaniczny.

Podstawy prawne

- Rozdział 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152). Do umów ubezpieczenia obowiązkowego, w sprawach nieuregulowanych w ustawie, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Nabycie nowego samochodu

- W przypadku nabycia samochodu fabrycznie nowego u autoryzowanego przedstawiciela firmy motoryzacyjnej, w zasadzie nie istnieje żadne poważniejsze ryzyko związane z naruszeniem określonych przepisów prawa ubezpieczeniowego. Funkcjonujący z reguły na terenie salonu samochodowego przedstawiciel firmy ubezpieczeniowej dopilnuje, aby nowy pojazd nie opuścił firmy przed zawarciem przez nowego posiadacza określonych umów ubezpieczeń, w tym umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC.
- W odniesieniu do umów ubezpieczeń dobrowolnych (AC, NW, Assistance), możliwym jest oczywiście ich zawarcie dopiero w momencie bezpośrednio poprzedzającym odbiór pojazdu i rozpoczęcie jego użytkowania. Jednakże w przypadku umowy ubezpieczenia obowiązkowego OC, nic nie zwalnia nowego posiadacza pojazdu z obowiązku jej zawarcia najpóźniej w dniu zarejestrowania tego pojazdu. Odbiór pojazdu może być z różnych przyczyn przesunięty w czasie (np. instalacja dodatkowego wyposażenia lub urządzeń zabezpieczających, itp.), co jednak nie zmienia faktu, że jeżeli pojazd został zarejestrowany, to na jego posiadaczu ciąży obowiązek zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC najpóźniej w tym właśnie dniu. Powody ewentualnej zwłoki z zawarciem umowy ubezpieczenia są nieistotne z punktu widzenia oceny zasadności nałożenia opłaty (karnej) za niedopełnienie obowiązku ubezpieczenia. Istotne natomiast dla wymiaru opłaty pozostaje okres zwłoki w zawarciu umowy takiego ubezpieczenia, ponieważ od okresu zwłoki w zawarciu umowy ubezpieczenia zależy wysokość opłaty za brak ubezpieczenia.

Nabycie używanego samochodu

- Nabycie samochodu używanego stawia przed jego nabywcą potrzebę dopełnienia szeregu czynności. Poza koniecznością sprawdzenia (dla własnego bezpieczeństwa) stanu technicznego pojazdu, legalności jego pochodzenia oraz legalności dokumentów związanych z jego posiadaniem (dowód rejestracyjny, karta pojazdu), niezmiernie ważną okolicznością jest również sprawdzenie, czy w chwili transakcji dotychczasowy posiadacz pojazdu legitymuje się ważną polisą obowiązkowego ubezpieczenia OC. Jeżeli zbywca nie legitymuje się ważnym dowodem tego ubezpieczenia, nabywca decydując się na zakup pojazdu musi pamiętać, że ciąży na nim obowiązek zawarcia umowy tego ubezpieczenia najpóźniej w dniu nabycia pojazdu i to niezależnie od faktu czy istniały ku temu fizyczne możliwości.
- Jeżeli natomiast zbywca pojazdu posiadał ubezpieczenie w zakresie OC, na nabywcę przechodzą prawa i obowiązki zbywcy wynikające z tej umowy. Umowa taka ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że nabywca wypowie ją przed upływem 30 dni od dnia nabycia pojazdu mechanicznego. W przypadku wypowiedzenia umowy, rozwiązuje się ona z upływem 30 dni następujących po dniu nabycia pojazdu mechanicznego. W razie nie wypowiedzenia przez nabywcę pojazdu umowy ubezpieczenia we wspomnianym terminie, zakład ubezpieczeń dokonuje ponownej kalkulacji należnej składki z tytułu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej, poczynając od dnia nabycia pojazdu, z uwzględnieniem zniżek przysługujących nabywcy oraz zwyżek go obciążających.

- Do obowiązków zbywcy należy przekazanie oprócz wymaganych dokumentów pojazdu również dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia OC oraz do powiadomienia zakładu ubezpieczeń, w terminie 30 dni od dnia zbycia pojazdu mechanicznego, o fakcie zbycia tego pojazdu i o danych osobowych nabywcy.

Konsekwencje braku OC

- W razie niedopełnienia obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów i rolników oraz ubezpieczenia budynków rolniczych w terminach przewidzianych ogólnymi warunkami ubezpieczenia, na podmiot niedopełniający tego obowiązku nakładana jest opłata przewidziana w art. 88 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Wniesienie opłaty nie zwalnia jednak z obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia.
- Konsekwencje finansowe są znacznie poważniejsze, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym albo rolnik prowadzący gospodarstwo rolne spowodował szkodę innym osobom, a Fundusz wypłacił poszkodowanym należne odszkodowanie. Kwota wypłaconego przez Fundusz odszkodowania podlega bowiem zwrotowi.
- Dochodzenie przez Fundusz zwrotu odszkodowania (regresu) w razie braku dobrowolnej jego zapłaty następuje w drodze postępowania sądowego. Kwota dochodzonego roszczenia ulega zwiększeniu o przysługujące Funduszowi odsetki za zwłokę, jak też koszty prowadzonego postępowania sądowego.
- Dochodzenie opłaty za niedopełnienie obowiązku ubezpieczenia obowiązkowego - przy braku dobrowolnej wpłaty - prowadzone jest w trybie egzekucji administracyjnej.

Kolizja - Sprawca - co robić?

- Kierujący pojazdem, sprawca szkody i jego posiadacz ma obowiązek udostępnić poszkodowanemu swoje dane, w tym adres zamieszkania, dane dotyczące pojazdu oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.
- O zdarzeniu skutkującym wypłatą odszkodowania osobie poszkodowanej należy powiadomić policję. W szczególności dotyczy to wypadków z ofiarami w ludziach, wypadków powstałych w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że zostało popełnione przestępstwo, w szczególności przestępstwo drogowe lub zagrażające bezpieczeństwu uczestnikom ruchu drogowego.
- Ponadto posiadacz lub kierujący pojazdem ma obowiązek udzielić Funduszowi na jego żądanie niezbędnych informacji i wyjaśnień dotyczących zarówno samego zdarzenia (kolizji lub wypadku), jak i dotyczących posiadania ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej.
- Analogiczne obowiązki dotyczą posiadacza gospodarstwa rolnego lub osoby pracującej w takim gospodarstwie w zakresie szkód powstałych związku z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Kolizja - Poszkodowany - sposób postępowania

- W przypadku zaistniałej szkody poszkodowany lub osoba uprawniona do odszkodowania zgłasza swoje roszczenia do Funduszu za pośrednictwem któregokolwiek zakładu ubezpieczeń prowadzącego ubezpieczenia obowiązkowe.
- Zakład ubezpieczeń zgodnie z przepisami obowiązującej ustawy nie może odmówić przyjęcia zgłoszenie szkody. Zakład ubezpieczeń przyjmujący zgłoszenie szkody gromadzi dokumentację, która pozwala na wypłatę świadczeń i odszkodowań przez UFG. Do tego zakładu, i w porozumieniu z nim, należy składać wszelkie dokumenty dotyczące zgłoszonych roszczeń. Przedłożenie wymaganych dokumentów pozwoli przyspieszyć likwidację szkody w zakładzie ubezpieczeń.

Wymagane dokumenty przedkładane do zakładu ubezpieczeń :

Szkoda w pojeździe:

1. dokumenty pochodzenia pojazdu,
2. dowód rejestracyjny pojazdu,
3. dowód ubezpieczenia OC ważnego w dacie szkody,
4. dokumentację obrazującą poniesione straty (rachunki za naprawę, holowanie, parkowanie itp.),
5. oświadczenie o braku dobrowolnego ubezpieczenia Auto Casco na uszkodzony (zniszczony) pojazd,
6. będące w jego posiadaniu dokumenty dotyczące okoliczności zdarzenia (oświadczenie sprawcy, notatka Policji, wyrok Sądu), jak i braku ubezpieczenia OC przez sprawcę szkody.

Szkoda w innym mieniu niż pojazd

1. wykaz uszkodzonych lub zniszczonych rzeczy z podaniem aktualnej ceny i daty nabycia,
2. potwierdzenie przez świadków lub Policję faktu uszkodzenia rzeczy i ich ilości,
3. list przewozowy i specyfikacja towarów przewożonych odpłatnie przez przewoźnika,
4. oświadczenie na temat posiadania dobrowolnego ubezpieczenia np. bagażu, dobrowolnego ubezpieczenia z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, towaru w transporcie,
5. ekspertyza biegłego określająca zakres uszkodzeń nieruchomości, sposób ich usunięcia oraz koszt przywrócenia do stanu poprzedniego, jeżeli taka istnieje,
6. rachunki za naprawę,
7. będące w posiadaniu poszkodowanego (uprawnionego) dokumenty dotyczące okoliczności zdarzenia (oświadczenie sprawcy, notatka Policji, wyrok Sądu), jak i braku ubezpieczenia OC przez sprawcę szkody.

Szkoda na osobie (obrażenia ciała lub rozstrój zdrowia)

1. specyfikacja roszczeń,
2. wszelka będąca w posiadaniu poszkodowanego dokumentacja medyczna dotycząca leczenia obrażeń powypadkowych,
3. zaświadczenie pracodawcy o utraconych zarobkach w okresie zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego,
4. zaświadczenie urzędu skarbowego o wysokości deklarowanego dochodu (kopie zeznań podatkowych),
5. oświadczenie, czy wypadek pozostawał w związku z zatrudnieniem,
6. zaświadczenie pracodawcy o wysokości zarobków przed wypadkiem w ujęciu netto oraz decyzje rentowe ZUS, jeżeli w następstwie wypadku stał się niezdolny do pracy i dochodzi renty wyrównawczej,

7. posiadane dowody poniesionych kosztów leczenia (rachunki, faktury etc),
8. opinie i zaświadczenia lekarskie o potrzebie, ilości, okresie i rodzaju specjalnego dożywiania, stosowania określonych leków, konieczności opieki osób trzecich, rehabilitacji itp.,
9. będące w posiadaniu poszkodowanego dokumenty dotyczące okoliczności zdarzenia (oświadczenie sprawcy, notatka Policji, wyrok Sądu, postanowienie o umorzeniu dochodzenia z powodu niewykrycia sprawcy), jak i braku ubezpieczenia OC przez sprawcę szkody, gdy sprawca jest znany.

W tym przypadku poszkodowany winien poddać się badaniom lekarskim przez lekarzy orzekających, na które zostanie skierowany przez zakład ubezpieczeń.

Szkoda, w której poszkodowany poniósł śmierć

1. specyfikacja roszczeń,
  2. akt zgonu,
  3. akt zawarcia małżeństwa,
  4. zaświadczenie o wspólnym zamieszkanu w dacie wypadku,
  5. akty urodzeń dzieci,
  6. rachunki (oświadczenia) o poniesionych kosztach pogrzebu,
  7. rachunek za nagrobek,
  8. dokumentacja wskazująca na dochody poszkodowanego przed wypadkiem oraz dochody Jego małżonka,
  9. decyzje ZUS o wysokości otrzymanej renty rodzinnej.
  10. będące w posiadaniu osoby uprawnionej dokumenty dotyczące okoliczności zdarzenia (oświadczenie sprawcy, notatka Policji, wyrok Sądu, postanowienie o umorzeniu dochodzenia z powodu niewykrycia sprawcy), jak i braku ubezpieczenia OC przez sprawcę szkody, gdy sprawca jest znany.
- II. Upadłość zakładu ubezpieczeń - poszkodowany, który nie zgłosił wcześniej szkody do upadłego zakładu ubezpieczeń, może zgłaszać i dokumentować swoje roszczenia do Funduszu w analogiczny sposób, poprzez którykolwiek zakład ubezpieczeń.

Inne przypadki

• Ograniczenie użytkowania pojazdu nie zwalnia z obowiązku ubezpieczenia

Każdy posiadacz pojazdu zarejestrowanego ma obowiązek zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC bez względu na charakter użytkowania pojazdu. Czasowe wyłączenie pojazdu z eksploatacji (np. skutek uszkodzenia bądź niesprawności lub braku okresowego przeglądu technicznego) nie zwalnia posiadacza takiego pojazdu z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia. Z obowiązku takiego zwolniony jest posiadacz pojazdu z chwilą jego wyrejestrowania zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym.

• Pokrycie szkód komunikacyjnych spowodowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez podmioty ustawowo zwolnione z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych określa, że członkowie sił zbrojnych państw obcych oraz ich personel cywilny, którzy są posiadaczami pojazdów mechanicznych należących do sił zbrojnych tych państw i jednocześnie przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach określonych umów międzynarodowych, nie muszą zawierać umowy ubezpieczenia obowiązkowego posiadaczy pojazdów mechanicznych.

W sytuacji zajścia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zdarzenia bądź wypadku

drogowego z udziałem pojazdów należących do obcych sił zbrojnych lub też ich personelu cywilnego, procedura likwidacji szkody w zależności od tego jaki podmiot jest stroną poszkodowaną wygląda następująco:

- jeżeli szkoda została wyrządzona w majątku należącym do Skarbu Państwa, użytkowanym przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej wówczas strona odpowiedzialna za wypadek zwolniona jest z odpowiedzialności za spowodowanie szkody, pod warunkiem, iż ma tu zastosowanie zasada wzajemności (polegająca na tym, że przy analogicznej sytuacji na terytorium państwa wysyłającego lub w majątku należącym do określonej organizacji międzynarodowej, szkody spowodowane przez personel wojskowy i cywilny polski również zostałyby potraktowane w ten sposób), oraz że szkoda została wyrządzona podczas wykonywania zadań określonych we właściwym porozumieniu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 – 4 w ustawie o zasadach pobytu wojsk na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium (Dz. U. Nr 93, poz. 1063);
- jeżeli szkoda została wyrządzona w majątku należącym wyłącznie do Skarbu Państwa (w tym również majątku, który jest zarządzany przez przedsiębiorstwo Lasy Państwowe) i jednocześnie nastąpiła w czasie wykonywania działań, o których mowa we wspomnianym już wcześniej porozumieniu, wówczas wysokość odszkodowania ustalana jest w drodze dyplomatycznej;
- jeżeli szkoda została wyrządzona osobom fizycznym, osobom prywatnym bądź niepaństwowym jednostkom organizacyjnym nie posiadającym osobowości prawnej, wówczas poszkodowani mogą dochodzić swoich roszczeń od Ministra Obrony Narodowej, który przekazuje je do specjalnie powołanej przez siebie komisji do spraw roszczeń. Komisja analizuje roszczenie a następnie przygotowuje protokół, gdzie w porozumieniu z osobą poszkodowaną określa wysokość odszkodowania. Na podstawie tego protokołu Minister Obrony Narodowej wypłaca odszkodowanie. W przypadku braku porozumienia co do wysokości odszkodowania strona poszkodowana może skierować roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa.

• **Wprowadzenie do ruchu pojazdu nie zarejestrowanego**

Posiadacz pojazdu nie zarejestrowanego nie ma obowiązku zawierania umowy ubezpieczenia obowiązkowego OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Obowiązek taki jednak powstaje z chwilą wprowadzenia takiego pojazdu do ruchu, mimo zakazu administracyjnego. Konsekwencje niedopełnienia obowiązku ubezpieczenia są analogiczne jak w przypadku posiadaczy pojazdów zarejestrowanych, a dotyczą one również kierującego tym pojazdem.

• **Nie posiadanie dokumentu ubezpieczenia OC podczas kierowania pojazdem**

Nie posiadanie dokumentu obowiązkowego ubezpieczenia OC podczas kierowania pojazdem stanowi naruszenie przepisów prawa o ruchu drogowym i może skutkować nałożeniem mandatu karnego na osobę kierującą pojazdem, a także wyłączeniem pojazdu z ruchu. Na podstawie zawiadomienia sporządzonego przez uprawnione do kontroli organy, Fundusz wzywa posiadacza pojazdu do wniesienia opłaty za niedopełnienie obowiązku ubezpieczenia bądź też do przedłożenia dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia w terminie przewidzianym ogólnymi warunkami tego ubezpieczenia. Nie wniesienie opłaty lub nie udokumentowanie ubezpieczenia w terminie 30 dni od otrzymania wezwania skutkuje skierowaniem sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego w administracji i naraża posiadacza na dodatkowe koszty.